

FACTSHEET Regie

25 oktober 2013

Inhoudelijke beschrijving

Schade aan kabels en leidingen staat hoog op de politieke agenda. Dit blijkt uit de WION, die als doel heeft het voorkomen van graafschade (in de breedste zin van het woord). Maar deze wet en de flankerende CROW-richtlijn Zorgvuldig graafproces richten zich vooral op voorkoming van *directe* schade: schade door het slecht uitvoeren van werkzaamheden, waardoor de levering van voor de maatschappij vitale voorzieningen stagneert én gevaarlijke situaties kunnen ontstaan.

Het kabels- en leidingenoverleg (KLO) vond, dat óók aandacht moest komen voor de *indirecte* schadesoorten. Schades die ontstaan door slechte planning en onvoldoende regie in het voortraject. Vertragingen in planuitvoering, faalkosten door doublures, hinder door openliggende straten: schades die in eerste instantie niet direct worden gesignaleerd, maar die de maatschappij als geheel wel lijdt.

Het KLO, waar GPKL deel van uitmaakt, initieert maatregelen die de invoering van de WION helpen versoepelen en bevordert efficiency in de graafketen. In het KLO zijn netbeheerders, overheden en grondroerders verenigd.

In de praktijk blijkt het voor betrokken partijen moeilijk tijdig te anticiperen op werkzaamheden in de ondergrond. Door elkaar vroegtijdig te informeren over hun meerjarenplannen, kunnen zij efficiënter werken, en daarmee overlast en vervolgschade terugdringen en maatschappelijke kosten besparen. Dit geldt vooral in complexe omgevingen, zoals stadscentra en herontwikkelingsgebieden.

Om deze vroegtijdige afstemming te stimuleren, is het KLO in 2007 het project Proactieve regie in de ondergrond gestart. Met dit project werkt het KLO aan betere samenwerkingsvormen tussen partijen die belangen hebben in de ondergrond. De nadruk ligt daarbij op het versterken van de coördinerende en regisserende rol van de gemeente.

Een goed geregisseerd voortraject voorkomt onnodige graafwerkzaamheden later. En dat spaart voor alle partijen veel tijd en geld. Bovendien voorkomt het overlast voor de burgers. Iedereen vindt het immers vervelend, als de straat onnodig extra wordt opgebroken.

Het KLO heeft daarom in 2008 de handreiking Proactieve regie in de ondergrond uitgebracht, onder de titel Efficiency bij aanleg van kabels en leidingen: een gezamenlijke uitdaging². Hierin vindt u uitleg over rollen van de regisseur en de spelers en suggesties voor een praktische invulling van de regie, per projectfase.

Afbakening; overige stakeholders

De gemeente vervult als eigenaar van de ondergrondse openbare ruimte de sleutelrol in de regie op de ondergrond. Belanghebbenden zijn: netbeheerders, grondroerders en beheerders openbare ruimte. Deze waren vertegenwoordigd in de projectgroep die de handreiking heeft opgesteld; ze begeleiden nu de pilots.

Ook partijen zoals woningcorporaties en projectontwikkelaars zijn belanghebbend bij vroegtijdige afstemming en een goede regierol door de gemeente.

Wetgeving

Proactieve regie in de ondergrond speelt zich buiten het wetgevingstraject af, zonder politieke druk. De handreiking Proactieve regie heeft geen wettelijke status. Toch beantwoordt het wel degelijk aan het doel van de WION: het voorkómen van graafschade in bredere zin: het beperken van maatschappelijke kosten.

Stand van zaken en ontwikkelingen

De publiciteit over het initiatief is gestart met de presentatie van de handreiking op het KLO-congres op 15 september 2008. KLO en GPKL hebben gemeenten die serieus hun regierol willen versterken, opgeroepen uit om mee te gaan doen aan pilots. Het traject liep een jaar. Uitgebreide documentatie over de pilots is te vinden op de site van het KLO.

Voor GPKL en het KLO was het doel van de pilots: vaststellen of en hoe de handreiking tot betere afstemming leidt. De resultaten zijn verzameld en ontsloten via het KLO.

Van de ervaringen van deelnemende gemeenten kunnen andere gemeenten leren en daarmee kunnen alle betrokkenen de (handreikingen voor) werkprocessen verder optimaliseren.

In september 2010 heeft het KLO het hele project geëvalueerd, aan de hand van een afsluitende evaluatie-notitie.

Medio 2011 heeft het KLO de vervolgactiviteiten betreffende Regie in de ondergrond ondergebracht bij het Platform netbeheerders (PNBH) en het GPKL gezamenlijk. Het accent ligt daarbij nu op lokale initiatieven ter verbetering van de afstemming, waarbij zowel gemeenten als netbeheerders het voortouw kunnen nemen. Het PNBH en het GPKL kunnen hen daarbij dan van dienst zijn, door de ervaringen - opgedaan in de pilots en elders - met hen te delen.

Betrokkenheid GPKL

GPKL was namens het KLO de trekker van het project. Het zwaartepunt ervan ligt immers bij de gemeenten. GPKL was ook al voorzitter en penvoerder van de projectgroep die de handreiking heeft opgesteld en van de commissie die de pilots begeleidde.

GPKL blijft het als haar missie zien om het gedachtengoed "Regie in de ondergrond" te blijven uitdragen.

Visie GPKL

GPKL vindt dat elke gemeente die een goed beheer van haar ondergrondse openbare ruimte serieus neemt, behoort te werken aan een professionele invulling van haar coördinatie- en regierol; intern en extern. Het één kan niet zonder het ander!

Het startniveau varieert vanzelfsprekend van gemeente tot gemeente. Dit doet niet echt ter zake: elke gemeente kan winst boeken met verbetering van haar regierol.

Verwijzingen

Proactieve regie in de ondergrond:

- Handreiking proactieve regie in de ondergrond (2008);
- Hand-out (KLO 2008);
- Artikel Stadswerk magazine 2008;
- Artikel Grondzaken in de praktijk 2008.
- Artikel Stadswerk magazine 2009;
- Artikel Vakblad Riolering 2009;
- Artikel De Onderbouwing (COB) 2009;
- Artikel Grondzaken in de praktijk 2009;
- Impressie slotbijeenkomst 2010;
- Evaluatie-notitie 2010;
- Flyer Regie in de ondergrond 2011;
- Presentatie op KLO-congres 2013;
- Polderen 2.0 Waterspiegel 2019.

Dwarsprofielen NEN 7171-1 en praktijkrichtlijn NPR 7171-2 (2009):

Het beheer van de kabels en leidingen is gebaat bij goede onderlinge afstemming, over de ligging ervan. De sterk verouderde normen NEN 1738 en 1739 zijn in 2009 vervangen door criteria, in overleg met stakeholders (in KLO-verband): NEN 7171-1. Dit is geen blauwdruk, maar biedt technische randvoorwaarden waaronder verstandig gelegd kan worden.

Tegelijk met de NEN, is een praktijkrichtlijn (NPR 7171-2) gepubliceerd, waarin aandacht wordt besteed aan de procesbeschrijving: wie doet wanneer wat? Deze richtlijn helpt betrokken partijen om daar op het juiste moment afstemming met elkaar over te zoeken.

Beide richtlijnen zijn te bestellen bij de NEN.

Het GPKL beveelt een doordacht gebruik van deze beide documenten van harte aan.

MOOI (COB, 2008):

De handreiking Masterplanning Ordening Ondergrondse Infrastructuur (MOOI) is bedoeld als eye-opener, vooral voor R.O.-ambtenaren en stedenbouwkundig ontwerpers. Deze uitgave van het Centrum Ondergronds Bouwen is met medefinanciering door GPKL tot stand gekomen.

Een masterplan is een *tool* voor ordening in de ondergrond en kan tevens dienen als basis voor ondergrondse beleidsregels in het bestemmingsplan. Om daarvoor beleidsregels op te kunnen nemen, moet je eerst in beeld hebben wat je wilt bereiken. Het masterplan is hét middel om dit in beeld te krijgen.